

INTERVIEW Lik-op-stukaanpak Amersfoort

WEEKEND- ARRANGEMENT VOOR GEWELD- PLEGERS

In Amersfoort blijven volwassen geweldplegers die tussen vrijdagavond en zondagavond worden aangehouden, tot maandag in de cel / foto: Pallieter de Boer.

‘Gewelddadig? Meteen zitten!’, met deze slogan worden geweldplegers in Amersfoort gewezen op de consequenties van agressief gedrag. Sinds vorig jaar wordt in de gemeente gewerkt met het weekendarrangement waarmee geweldplegers in het weekend, direct worden vastgezet tot maandag. Volgens Renée Wernand en Herman Wiersema van de gemeente Amersfoort willen de betrokken partijen hiermee een duidelijk signaal afgeven. “Geweld wordt hier niet getolereerd.”

door Robbie Keus

De formele start van het weekendarrangement werd gegeven op 1 juli 2007. De aanpak richt zich op meerderjarige personen die in Amersfoort tussen vrijdagavond (vanaf 20.00 uur) tot en met zondagavond worden aangehouden op verdenking van het plegen van geweld of het dreigen daarmee. Het weekendarrangement houdt in dat deze geweldplegers in principe tot maandag in de cel blijven. In de tussentijd wordt het politieonderzoek gehouden. De laatste onderzoekshandelingen vinden plaats op maandagochtend: er wordt nagegaan of er sprake is van openstaande zaken of documentatie, eventueel wordt reclassering ingeschakeld en de officier van justitie neemt dan de beslissing: een boete, het vooruitzicht op een taakstraf of een dagvaarding om voor de rechter te verschijnen. In het geval van zeer ernstig geweld blijft de verdachte langer vastzitten.

WETTELIJKE MOGELIJKHEDEN

Volgens Renée Wernand, die als adviseur Veiligheid werkzaam is bij de gemeente Amersfoort, wordt met het weekendarrangement maximaal gebruik gemaakt van wettelijke mogelijkheden om verdachten in voorlopige hechtenis te houden. “Het is een concept waarmee we de grenzen hebben afgetast. Daarmee wordt enerzijds een lik-op-stukaanpak mogelijk, zodat de verdachte op maandag met een concrete beslissing de deur verlaat. Nieuw is de ambitie om verdachten van relatief lichte geweldsfeiten tot maandag vast te houden, om de impact voor geweldplegers te vergroten en bovendien een preventief effect te creëren. Een verdachte van geweld wordt zo direct geconfronteerd met de gevol-

gen van zijn gedrag. Bovendien wordt de verdachte met deze werkwijze zo snel mogelijk op de hoogte gebracht van de justitiële afdoening. Dat geweldplegers tot maandag in de cel blijven zitten heeft als bijeffect dat ze zich realiseren dat een geweldsincident zich niet beperkt tot het weekend. Ze moeten op maandag uitleggen waarom ze niet op school of op hun werk verschenen. Zo heeft hun daad ook consequenties voor hun doordeweekse leven.”

“De reguliere aanpak van geweld had effect, maar er bleef een harde kern van geweldplegers bestaan”

Communicatieadviseur Herman Wiersema was vanaf het begin betrokken bij het weekendarrangement. “Amersfoort kampt, net als de rest van het land, met geweld op straat, in het verkeer, bij het sporten, in het uitgaansleven en thuis. In het voorjaar van 2007 werd in het driehoeksoverleg van politie, openbaar ministerie en de burgemeester geconstateerd dat de reguliere aanpak van geweld in Amersfoort effect had, maar dat er een harde kern van geweldplegers bleef bestaan. Voor deze groep moest er los van de reguliere aanpak, zoals toezicht, extra verlichting, aanpassing straatmeubilair en samenwerking met horecaondernemers een hardere en duidelijke aanpak worden ontwikkeld. Want het aantal geweldsfeiten bleef sinds 2004 weliswaar stabiel, maar onacceptabel hoog. Bovendien zagen we in de stad in de eerste zes maanden van 2007 het aantal meldingen van gewelds zaken weer licht stijgen.” Uit een analyse bleek dat het merendeel >>

van deze geweldsincidenten zich voordeed in het weekend. “Vandaar dat we ons daarop richten”, legt Wiersema uit. “Aan geweldsincidenten doordeeweeks besteden we vanzelfsprekend ook ruim aandacht, maar in deze aanpak is de focus op het weekend gelegd.”

INRICHTEN PROCESSEN

De aanpak kon binnen een aantal maanden al geïmplementeerd worden. Volgens Wernand konden er snelle slagen gemaakt worden omdat alle betrokken partijen het weekendarrangement vanaf het begin omarmden. “Op zich wordt gebruikgemaakt van de bestaande mogelijkheden voor voorlopige hechtenis, maar om die ten volle te kunnen benutten, moesten politie en justitie hun processen anders inrichten. Dat is natuurlijk best ingrijpend. Maar omdat alle partijen het belang inzagen van deze aanpak, hebben we dit toch snel kunnen realiseren. Vervolgens zijn alle betrokkenen over deze aanpak geïnformeerd, zodat zij de juiste beslissingen kunnen nemen tijdens het weekend. De agenten en hulpofficieren van justitie hebben een specifieke instructie gekregen met behulp van een stroomschema.”

Niet alleen de driehoek stond volledig achter deze harde lijn, maar ook de horeca was enthousiast. “Het bood hen de mogelijkheid om aan te geven dat uitgaan gewoon gezellig moet zijn en dat het keiharde consequenties heeft als je dat verknalt.” Het is overigens een misvatting dat het weekendarrangement alleen van toepassing is in uitgaansgebieden. Ook geweld in het verkeer, op sportvelden of in de openbare ruimte wordt met de maatregel aangepakt.

NIET ONOMSTREDE

Het weekendarrangement is zeker niet onomstreden. Het ‘zo maar opsluiten van mensen’ en ‘het laten ondergaan van een straf voordat een rechter naar de zaak heeft gekeken’, is veelgehoorde kritiek. De aanpak wordt ook kritisch gevolgd door

de Nationale ombudsman Alex Brenninkmeijer. Deze gaf vorige maand in het tijdschrift *Opportun* aan dat het weekendarrangement niet mag leiden tot het op oneigenlijke wijze oprekken van het onderzoek. “Als we kijken naar het gewicht van vrijheidsberoving van vrijdagavond tot en met de maandag, drie dagen, dan vormt dat in vergelijking tot door de rechter opgelegde straffen al een aanzienlijke straf, zonder dat de rechter eraan te pas is gekomen.”

Deze redenering wordt ook door advocaten aangehaald. Begin 2008 betoogde de advocaat van een verdachte dat de inverzekeringstelling van zijn cliënt door het weekendarrangement onnodig werd gerekend, enkel en alleen om een dagvaarding uit te reiken. Hij meende dan ook dat er sprake was van wederrechtelijke vrijheidsberoving en vroeg de rechter het openbaar ministerie niet ontvankelijk te verklaren.

ONTVANKELIJK

Wiersema: “De rechter oordeelde echter dat de aanhouding en inverzekeringstelling rechtmatig waren en verklaarde het openbaar ministerie ontvankelijk. De rechter vond wel dat de inverzekeringstelling in deze concrete zaak langer had geduurd dan strikt noodzakelijk. Om deze reden vonniste de rechter dat de taakstraf verminderd zou worden met veertig uur.”

“We laten zien dat iemand die geweld gepleegd heeft, direct wordt aangepakt en niet binnen een paar uur later weer op straat staat”

De snelheid van het onderzoek naar het incident en de afdoening, zou ook het risico van onzorgvuldigheid met zich mee kunnen brengen. Dit is volgens Wiersema ondervangen door te zorgen

voor voldoende politiecapaciteit in de weekenden. “De snelheid van afhandeling brengt ook belangrijke voordelen met zich mee. De indrukken van de getuigen zijn nog vers. Een verdachte weet enkele dagen na het plegen van het strafbare feit al wat de beslissing in zijn zaak is en hoeft niet maanden af te wachten welke vervolging hem boven het hoofd hangt. Ook voor een slachtoffer is het prettig dat er snel duidelijkheid is. We laten zien dat iemand die geweld gepleegd heeft, direct wordt aangepakt en niet een paar uur later weer op straat staat. En voor politie en openbaar ministerie betekent het geen extra, maar een andere inzet van mensen.”

VOORZICHTIGE DALING

De resultaten van het weekendarrangement stelt de gemeente tevreden. Uit de evaluatie van het weekendarrangement blijkt dat in totaal 38 zaken voor de rechter zijn gekomen. In acht zaken is een gevangenisstraf opgelegd, acht keer een boete. Negen verdachten zijn veroordeeld tot een werkstraf en één keer werd een ISD-maatregel opgelegd. In één zaak werd de verdachte bij gebrek aan overtuigend bewijs vrijgesproken. De andere verdachten moesten ten tijde van de evaluatie nog voor de rechter verschijnen.

Uit een enquête onder 2250 inwoners van Amersfoort blijkt dat merendeel van de ondervraagden het weekendarrangement kent. Ruim 83 procent van deze inwoners vindt de aanpak een goede zaak en 86 procent is van mening dat de aanpak zin heeft. De ontwikkeling van het aantal geweldsincidenten in Amersfoort laat een voorzichtige daling zien. Over de gehele periode vanaf de start van het weekendarrangement – in juni 2007 tot april 2008 – was er sprake van een daling van 2,9 procent van het aantal aangiften van geweld; het aantal meldingen nam af met 9 procent. Als er alleen gekeken wordt naar het eerste kwartaal van dit jaar neemt het aantal aangiften af met 6 procent en het aantal meldingen met 30 procent. Het gaat Wernand te ver om deze laatste

ontwikkeling toe te schrijven aan het weekendarrangement. “Er kunnen immers meer factoren van invloed zijn geweest. Wel is het zo dat deze ontwikkeling in lijn is met het doel van de aanpak: het terugdringen van het aantal geweldsincidenten en dan vooral in het weekend.”

“Alleen het weekendarrangement inzetten heeft geen zin. Het is geen wondermiddel, maar een sluitende harde aanpak op alle andere maatregelen”

Wernand is ervan overtuigd dat deze resultaten ook voor andere gemeenten haalbaar zijn. “Het weekendarrangement is door andere gemeenten heel goed te kopiëren.” Dat blijkt wel uit het feit dat inmiddels ook Maassluis, Schiedam, Tilburg, Vlaardingen en de stad Utrecht er inmiddels mee werken. Het overnemen van het weekendarrangement heeft volgens Wernand alleen zin als alle betrokken partijen zoals politie, justitie, de gemeente en de horeca achter de maatregel staan. “Als een van de partijen het niet ziet zitten, kun je er beter niet aan beginnen.”

Daarnaast moet de maatregel volgens Wernand onderdeel uitmaken van een integrale aanpak tegen geweld. “Voorop staat dat het weekendarrangement een aanvulling is op andere afspraken rond veilig uitgaan en dat samenwerking tussen partners en met de plaatselijke horeca de sleutel tot het succes is. Alleen het weekendarrangement inzetten heeft geen zin. Het is geen wondermiddel, maar een sluitende harde aanpak op alle andere maatregelen die zijn genomen om geweld tegen te gaan.” <<